

bron 7

Hieronder staan twee foto's gemaakt in Nederland (mei 1940).

foto 1

Inwoners van Rotterdam gaan op de foto met Duitse soldaten:

foto 2

Limburgse meisjes staan op een neergeschoten Duits vliegtuig:

bron 8

Titels van vier boeken over Nederlanders tijdens de Tweede Wereldoorlog:

boek 1

Wilhelmina in Londen 1940-1945

boek 2

Tussen ons volk en de honger. De voedselvoorziening 1940-1945

boek 3

Niet voor publicatie. De legale Nederlandse pers tijdens de Duitse bezetting

boek 4

Eindstation Auschwitz. Mijn verhaal vanuit het kamp 1943-1945

bron 9

Uit het dagboek van een Amsterdammer (1941):

In groepen verlieten de arbeiders en kantoorbedienden hun werkplaatsen. Door de straten vlogen de berichten van mond tot mond. "De trams rijden niet!" Lege straten. Geen trams, bijna geen auto's. Ook bij veel transportbedrijven hadden de arbeiders en chauffeurs het werk neergelegd. De winkels waren bijna overal gesloten. Tegen de Jodenvervolging, tegen de onmenselijkheid.

bron 10

Een kritisch artikel van rooms-katholieke kerkleiders in Nederland (1941):

De Duitse bezetter heeft bepaald dat een NSB'er de leiding overneemt van onze katholieke vakbond. Daarmee wordt de katholieke vakbond een onderdeel van de NSB. Onze vakbond is daardoor geen katholieke vereniging meer. Wij verbieden katholieken om nog langer lid te blijven.

bron 11

Een poster in Nederland, verspreid in de periode 1941-1942:

Toelichting

Op de poster staat: Strijdt mee onder eigen vlag tegen het Bolsjewisme! Vrijwilligerslegioen 'Nederland'.

Met bolsjewisme wordt het communisme in de Sovjet-Unie bedoeld.

bron 12

Uit het dagboek van een Nederlander in Indonesië (1943):

De Indonesiërs hebben gezien dat ook een Aziatisch volk de baas kan zijn. Zij hebben Nederlandse vrouwen bedienden van Aziaten zien worden. Zij hebben Europeanen halfnaakt door de straten vervoerd zien worden. Zij hebben niet langer respect voor ons, en op dat respect is tenslotte de koloniale heerschappij voor een groot deel gebaseerd.

bron 13

Hieronder staat eerst een herinnering. Daarna volgt een kaart met vijf nummers.

Herinnering van een Nederlandse vrouw aan een kamp (1944):

Zeker tweemaal per dag moesten wij vrouwen in rijen gaan staan, samen met de kinderen. Dan wachtten we tot de controle kwam. We moesten altijd buigen. Trouwens ook op het plein als er een Japanner over liep. Dan moest de eerste die hem zag meteen heel hard roepen en sprong iedereen in de houding. Negentig graden vooroverbuigen, handen langs de bovenbenen en over de knie. Als hij voorbij was, mocht je weer omhoog.

bron 14

Drie herinneringen van Nederlanders aan gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog (1939-1945):

herinnering 1

Het hele rijtje huizen waar wij zicht op hadden, daar werd op de deur gebonsd. En na een kwartier of twintig minuten stond daar een rij Joden op straat. En toen kwamen er auto's aangereiden, van die Duitse vrachtwagens, met zeil overtrokken. En daar moesten ze instappen.

herinnering 2

Het bedrijf waar ik werkte, stuurde me naar Duitsland. Iemand zei nog dat ik zou kunnen onderduiken, maar ik wist niet hoe. Bij de oproep zat bovendien een brief waarin stond dat als ik me niet meldde, ze een ander familielid zouden ophalen.

herinnering 3

De Duitse troepen waren Polen binnengetrokken en Engeland en Frankrijk hadden Duitsland de oorlog verklaard. Ook ik werd opgeroepen om het vaderland te dienen. Met grote tegenzin ging ik van huis.

bron 15

Een foto uit Indonesië in een Nederlands tijdschrift (1947):

Toelichting

Bij de foto hoort de tekst: Op een oefenveld worden soldaten voor het leger van de Republiek Indonesië getraind. Omdat er niet genoeg wapens zijn voor alle soldaten, dragen ze houten namaakgeweren.